

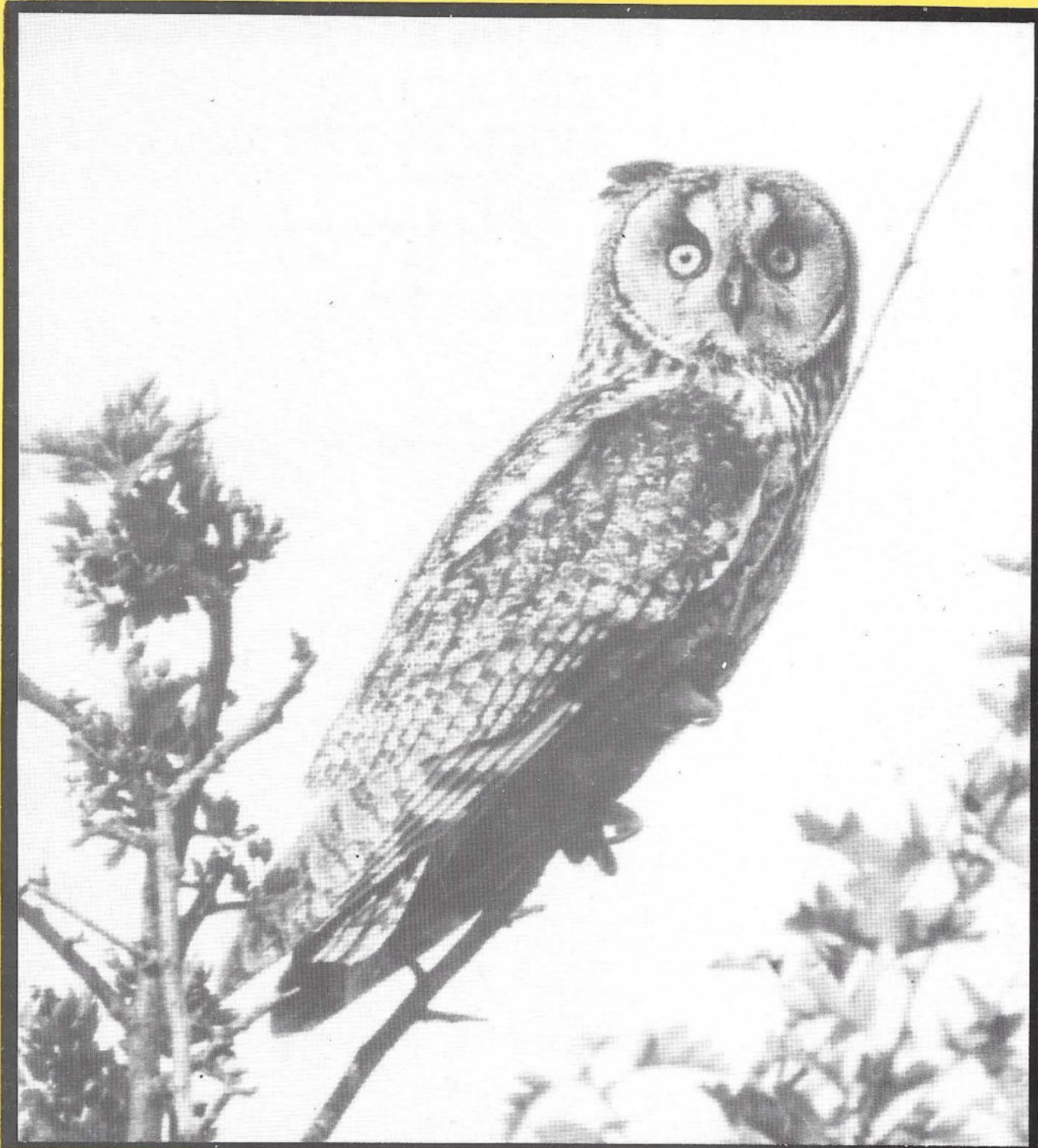

kwartaalblad stichting duinbehoud

duin

1984 nr. 3

f 4,75

Amsterdamse Waterleidingduinen

't Heitje

In het zuidoosten van de AW-duinen bevindt zich een bijzonder stukje duingebied. Naast eikenbospercelen komen hier uitgestrekte velden met Adelaarsvaren en vlakken met Struikheide (*Calluna vulgaris*) voor. Deze laatste twee soorten zijn sterk kalkmijdend en zijn daarmee karakteristiek voor het strandwallenlandschap.

door J. MOURIK

Het voorkomen van Struikheide in het van oorsprong kalkrijke Duindistrict wijst op een relatief hoge ouderdom van de bodem. Hier ligt een strandwal van de Oude Duinen, die ca. 3500 jaar geleden gevormd werden. Later, tijdens de vorming van de Jonge Duinen (ca. 800 jaar geleden), zijn deze Oude Duinen grotendeels onder nieuw, kalkrijk zand verdwenen, behalve de meest oostelijke delen. Onder een vrij dunne humuslaag (7 cm) bevindt zich vrijwel kalkloos duinzand met een grijswitte kleur; de bruine ijzerhoudende coating van de zandkorrels is uitgespoeld.

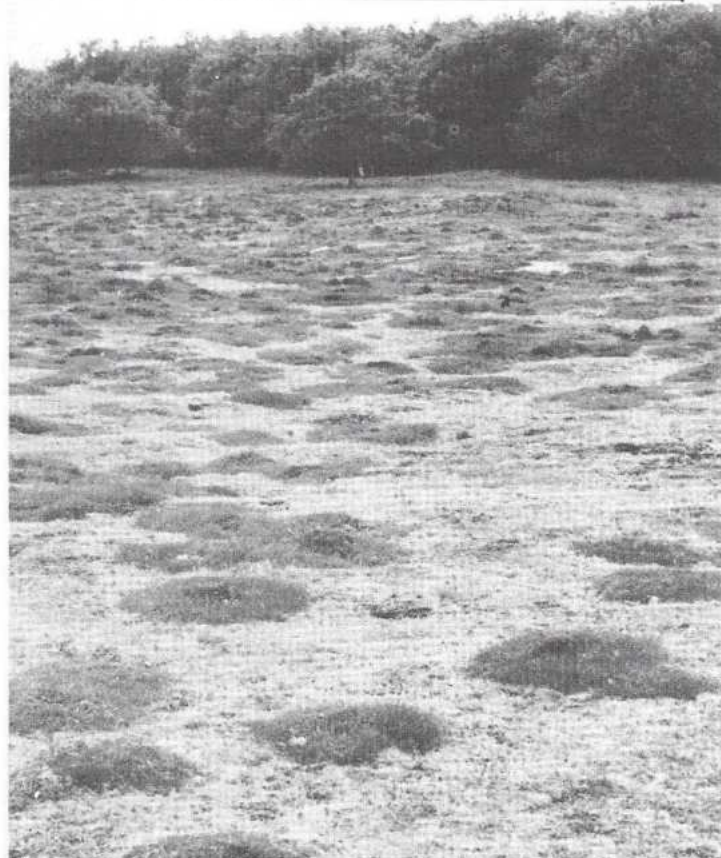
LANDSCHAP

Oorspronkelijk vormde 't Heitje de noordelijke uitloper van het buntgrasstruikheide-landschap op de oude strandwal tussen De Zilk en Noordwijkerhout. Vroeger kwamen daar uitgestrekte velden met heide en Adelaarsvaren voor. Dit gebied is nu grotendeels afgegraven, maar op enkele plaatsen in wegbermen en rond het Oosterduinsemeer herinneren verspreide heidepollen nog aan het vroegere landschap.

VEGETATIE

In tegenstelling tot de heiden in het binnenland, die zonder menselijk ingrijpen snel in bos veranderen, heeft duinheide een nagenoeg natuurlijk karakter. Bij gelijkblijvende milieuomstandigheden verandert duinheide vrijwel niet meer. Andere opvallende verschillen met de binnenlandse heiden zijn de rijkdom aan korstmossen en de groeivorm van de heide. In 't Heitje kunnen we de volgende vormen onderscheiden:

1. aaneengesloten heide;
2. heideplakkaten, gevormd door struiken met laag tegen de grond gedrukte takken en jonge uitlopers, temidden van een aaneengesloten mat van korstmos (*Cladonia implexa*);
3. heidepollen, vaak ook dode struiken, doorgroeid met korstmos in een open vegetatie met veel Schapegras;
4. vergraste heide aan de noordrand van het heideveldje.

J. Mourik

BEHEER

Aangezien de indruk bestond dat de vitaliteit en het areaal van de heide bij De Zilk geleidelijk achteruitgingen, zijn in de winter van 1979 enige beperkte, experimentele beheersmaatregelen uitgevoerd. De vegetatie-ontwikkeling in een aantal proefvlakjes wordt sindsdien jaarlijks gevolgd. Na vier jaar kan al een aantal voorlopige konklusies worden getrokken. De bedekking door Struikheide blijkt in alle veertien proefvlakjes toe te nemen. Inrasteren met gaas (tegen konijnen) versterkt deze toename en vergroot de vitaliteit, terwijl maaien een duidelijke vertraging veroorzaakt. De combinatie van inrasteren en maaien ligt daartussen in, maar bevordert vergrassing. In één van de ingerasterde proefvlakken lijkt sprake te zijn van een lichte toename van boomsoorten als Zomereik, Amerikaanse Vogelkers en Berk. Door precieze kartering van kiemplanten en jonge bomen trachten we hier meer inzicht in te krijgen.

Voor het behoud van de heide lijkt de handhaving van de rust van het grootste belang.

BRONNEN

- DE SMIDT, J.T. (1981). De Nederlandse heidevegetaties. Wet. Meded. K.N.N.V. 144, Hooijwoud.
DOING, H. (1974). Landschapsoecologie van de duinstreek tussen Wassenaar en IJmuiden. Meded. LH-Wageningen 74-12.
MOURIK, J. (1980). Verslag Plantenwerkgroep AW-duinen 1979-1980. Gemeentewaterleidingen, Amsterdam.
THIJSSSE, J.P. (1943). Onze duinen. Allert de Lange, Amsterdam.
VAN EEDEN, F.W. (1880). Onkruid. Schuyt & Co, Haarlem.